

Yttrande över remiss från Utbildningsdepartementet angående betänkandet Kontroller vid högskoleprovet – ett lagförslag om åtgärder mot fusk, SOU 2019:37 (U2019/02411/UH)

Sammanfattning

SLU delar utredningens uppfattning att något måste göras åt situationen med fusk vid högskoleprovet, särskilt de s.k. fuskligorna, och håller med om att det behövs en ny lag som reglerar kontroller vid högskoleprovet.

Trots att SLU i grunden är positivt inställt till utredningens förslag, finns det några funderingar och oklarheter från SLU:s sida.

SLU befarar att de föreslagna in- och utpasseringskontrollerna med möjlighet till kroppsvisitation av ordningsvakter gör att det kommer ta längre tid för provdeltagarna att ta sig in och ut ur provlokalen. I värsta fall kan tidsnöd uppstå i förhållande till provschemat.

Det finns risk för att lokaler som tidigare varit lämpliga för högskoleprovet inte längre kommer passa som provlokal. Det kan bli fallet om det inte finns lämpliga angränsande rum för kroppsvisitation eller möjlighet att ställa upp skärmar på ett bra sätt.

SLU menar att det finns risk att provdeltagarna störs av de föreslagna radiovågsdetektorkontrollerna. Risker är stora att provdeltagare blir nervösa och tappar koncentrationen när en kontrollant cirklar runt dem med en radiovågsdetektor, även om de inte har något otillåtet på sig. SLU befarar att det även kan kännas obekvämt för provkontrollanterna att utföra den här arbetsuppgiften.

Utredningen nämner särskilt att just utförandet av radiovågsdetektorer kontroller innebär att det kommer krävas mer resurser för de högskolor som genomför högskoleprovet. SLU påminner om att även övervakning och förvaring av omhändertagna föremål kommer att kräva resurser.

SLU delar utredningens tro och förhoppning att fusket på högskoleprovet kommer att minska när risken att avslöjas blir större.

Generella synpunkter

Avsnitt 6.3 Är det nödvändigt med kroppsvisitation?

SLU delar utredningens uppfattning att det är viktigt att in- eller utpasseringskontroller sker på oannonserade provplatser, och att kontrollerna vid behov ska kunna följas av kroppsvisitation. SLU känner trots det viss tvekan till hur det ska gå till. Runt om i landet kommer det krävas att många ordningsvakter arbetar, det ska finnas lämplig plats utan insyn för att ställa upp skärmar, och in- och utpasseringen kommer sannolikt ta avsevärt längre tid än den normalt skulle göra. Det kan i värsta fall ställa till problem kring de tider provet ska hållas.

7.3 Närmare om regleringen av radiovågsdetektion

SLU menar att det är viktigt att alla provdeltagare kontrolleras, vilket verkar vara möjligt att göra med hjälp av radiovågsdetektorer. Samtidigt ser SLU att kontrollen kan innebära en störning för dem som skriver högskoleprovet. En provdeltagare med koncentrationssvårigheter kan bli väldigt störd om en kontrollant cirklar runt provdeltagaren en längre tid. Även en provdeltagare utan koncentrationssvårigheter kan bli störd om en kontrollant cirklar runt och för en detektorutrusning runt personen i olika vinklar. Utredningen skriver inte hur nära kontrollanten kan behöva komma, men SLU får intrycket att det i vissa fall kan bli närgånget utan att det förekommer fysisk kontakt. SLU befärrar även att det kan kännas obekvämt för den personal som arbetar under högskoleprovet att utföra kontroller med radiovågsdetektorer, i vart fall när de märker att provdeltagarna blir störda av kontrollen.

7.3.2 Ansvarig myndighet

SLU ser att det finns risk för problem med radiovågsdetektorshandlingen. Även om alla som hanterar utrustningen får information om hur kontrollerna ska genomföras, finns det en relativt stor risk att kontrollerna i verkligheten inte kommer att genomföras på samma sätt i alla provlokaler. Eftersom kontrollerna kan komma att leda till sanktioner för enskilda provdeltagare är det viktigt att de genomförs på ett likvärdigt sätt. Om kontrollerna inte är likvärdiga blir det ett rättssäkerhetsproblem. En provdeltagare med påslagen mobiltelefon blir kanske påkommen om hen gör högskoleprovet i en lokal. Om hen gör provet i en annan

lokal, där provvakterna inte är lika noggranna vid genomförandet av kontrollen med radiovågsdetektor, blir provdeltagaren däremot inte påkommen.

En annan aspekt är att det kan bli problem med utrustningen.

Radiovågsdetektorerna måste vara noga undersökta inför varje provtillfälle så de fungerar felfritt. Om någon detektor inte fungerar förfelas syftet att alla provdeltagare, oavsett var de skriver högskoleprovet, ska bli undersökta. Ansvaret för utrustningen måste vara tydligt angiven.

7.4.7 Möjlighet att kroppsvisiteras i avskilt utrymme

När man planerar för framtidens högskoleprov är det viktigt att välja provplatser med antingen extra rum bredvid in- och utpasseringsplatsen till provet eller med gott om plats att ställa upp portabla skärmar. Dessa skärmar kan inte ställas mot ett fönster, en glasvägg, ett öppet trapphus eller liknande, utan de måste kunna ställas upp så de fungerar som en verklig avskärmare åt alla håll.

7.4.10 Hantering av omhändertagna föremål

SLU ordnar inte högskoleprov (men upplåter sina lokaler till proven), och vet inte hur bemanningssituationen ser ut under högskoleprovet. SLU befarar dock att det inte är så gott om personal som i dagsläget bemannar provet att det finns tillräckligt med personal på plats som kan utföra både radiovågsdetektion, övervaka provdeltagarna på det sätt som tidigare varit standard och som vi antar ska fortsätta (se att de inte fuskar på andra sätt som t ex genom att viska med varandra, läsa anteckningar eller skicka runt lappar) och även ha full kontroll på eventuella omhändertagna föremål. SLU antar att det kommer behövas mer personal för att bemanna högskoleprovet om utredningens förslag blir lag.

Beslut om detta yttrande har prorektor Karin Holmgren fattat efter föredragning av universitetsjurist Anna Jarmar. Innehållet har utarbetats i samarbete med chef för ledningskansliet Miika Wallin.

Karin Holmgren

Anna Jarmar

Sändlista: Maria Orvehed